

МУГАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҶ

ISSN 2181-7138

№ 1 / I 2021 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия аъзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Өсербай ӨЛЕЎОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Кеңесбай ДАУЛЕТЯРОВ
Гўлнара ЖУМАШЕВА
Батырбек КАИПБЕРГЕНОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБАЕВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРТАШЕВА

Шўлкемлестириўшилер:

**Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы**

**Ўзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды**

**Қарақалпақстан Баспа сўз ҳәм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.**

**Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz**

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзиндилер «Мугаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шарт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледи. Мақалада келтирилген мағлўматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

БАСЛАЎҲИ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМҲИ ТӘРБИЯ

Mardonov Sh.Q., Abdullayev A.A. Maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab hamkorligi	4
Mahmudova D.B. Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan o'yinlar va ularni tashkil etish metodikasi	8
Shanasirova Z.Yu. Xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash hamda nutqini rivojlantirish	13
Abdullayeva M.Dj. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning estetik rivojlanishidagi o'ziga xos xususiyatlar	17
Narimbayeva L.K. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda xalq og'zaki ijodi namunalariidan foydalanishning ahamiyati	20
Nosirova R.X. Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa ta'limi va tarbiyasining mohiyati ..	22
Xolmatova S.K. Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya berishda Sharq mutafakkirlari fikrlaridan foydalanish ahamiyati	26
Maripova N.H. Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya	28
Sanakulova A.R. Maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarida huquqiy tarbiyani rivojlantirish	31
Teshabayeva Z.S. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiya maqsadi	34
Nasirova Z.X. O'yin turlari: ijodiy o'yinlar, qoidali o'yinlar, milliy o'yinlarning o'ziga xos xususiyatlari	38
Shanasirova Z.Yu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashning ahamiyati	43
Jo'raboyev A.B. Maktabgacha ta'lim tizimida ma'naviy qadriyatlarini singdirish amaliyoti	48
Abdullayev A.A. Maktabgacha ta'lim muassasalarida rahbarlik qilish va tashkil etishning zamonaviy usullari	51
Achilova M.S. Maktabgacha ta'lim muassasalarida estetik tarbiyaning mazmuni	55
Ochilov F.I., Xusanova N.B. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy pedagogik kompetentsiyalarni shakllantirish talablari	58
Narimbetova Z.A., Asqarova N.J. Boshlang'ich sinf matematika darslarida didaktik o'yinlarning ahamiyati	62
G'ulomova X. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida maqollar estetikasi	67
Умарова З.А. Бошланғич таълимда педагогик жараён	70
Жабборова О.М., Сайидғаниева З.С. Бошланғич таълим педагогикаси: мазмун ва моҳият	74
Quzmanova G.B., Ergasheva M.E. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ota-onalar yig'ilishini samarali tashkil etish	78
Мамадалиев К.Р. Бошланғич таълим йўналиши ўқув фанлари тузилмаси ва замонавий ўқув адабиётларини яратиш принциплари	80
Тожибоева Г.Р., Крымская Э. Проблемы развития творческих способностей в процессе становления будущего учителя начальных классов	86

ТИЛ ҲАМ ӘДЕБИЯТ

Матчинов С., Холикулова Ф. Ўқувчиларнинг нуткий кўникмаларини шакллантиришда матнинг лингводидактик таҳлили	91
Шерматова У.С., Жабборова О.М. Самостоятельное чтение и интерпретация правды жизни	95

3. Vigotskiy L.S. Razvitiye visshix psixicheskix funktsiy, Sobr. sochineniy M. 1982g. t.3
 4. <https://art.tadqiqot.uz/index.php/art/article/view/215/214>
 5. <https://doi.org/10.37547/tajssci/Volume02Issue12-17>

РЕЗЮМЕ

Ekologik tarbiyaning bosh maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda atrof- muhit va uning muammolari haqida ongli munosabatni hamda ular bo'yicha optimal yechimlar topish to'g'risidagi bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat. Shu ma'noda maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiya maqsadi tahlil qilingan.

РЕЗЮМЕ

Основная цель экологического образования - формирование у дошкольников осознанного отношения к окружающей среде и ее проблемам, а также знаний, навыков и умений находить для них оптимальные решения. В этом смысле в статье анализируется цель экологического образования в дошкольном образовании.

SUMMARY

The main goal of environmental education is to develop in preschool children a conscious attitude to the environment and its problems, as well as the knowledge, skills and competencies to find optimal solutions to them. In this sense, the article analyzes the purpose of environmental education in preschool education.

O'YIN TURLARI: IJODIY O'YINLAR, QOIDALI O'YINLAR, MILLIY O'YINLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Nasirova Z.X.

TVChDPI Maktabgacha ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: bolalar, didaktik o'yinlar, noan'anaviy, interfaol o'yinlar, mantiqiy fikrlash, rivojlantirish, faollik.

Ключевые слова: дидактические игры, нетрадиционный, интерактивные игры, логическое мышление, развитие, активность.

Key words: didactic games, non-tradition, interactive games, logic thinking, development, activity.

Daraxtning ildizi qanchalik chuqur va tarmoqlangan bo'lsa, u shunchalik mustahkam, uning umri shunchalik davomli, hosili esa mo'l-ko'l bo'ladi. Insoniyat ko'p ming yillik taraqqiyoti davomida jamiyatni rivojlantirishning ta'lim, ilm va hunardan samaraliroq vositasini kashf qila olgan emas. Shu sababli ham ta'lim, ilm-fan har qanday jamiyat, millat va davlatning kelajagini belgilab beradigan, uning taraqqiyotiga xizmat qiladigan muhim omildir [1]. Shu sababdan bugungi kunda tarbiyani maktabgacha ta'lim tizimidan shakllantirib borish lozim.

Shu ma'noda mamlakatimiz bog'chalari bolalariga kompyuter texnologiyalari asosida o'quv mashg'ulotlarni tashkil qilish yanada samarali natijalarga erishishga ko'mak bo'ladi. Bunda biz, milliy e'taklarimiz qahramonlaridan (Masalan: Nasriddin Afandi, Zumrad, Qimmat va b.) foydalanib, ingliz tilida zamonaviy didaktik o'yin dasturlarini tashkillashtirish bolalarning so'z boyligini oshirishda yordam beradi.

Ayrim tadqiqotchilar o'yinlarni tashkil etishda quyidagi bosqichlarni ajratib ko'rsatadilar: a) tayyorgarlik; b) tashkiliy; v) o'yin harakatlari; g) yakuniy. Bu bosqichlar o'z xususiyatlari, o'yinga sarflangan vaqt, bolalarning mustaqilligi va tarbiyachi faoliyatiga ko'ra bir-biridan farq qiladi.

Bu bosqichlarni metodik jihatdan quyidagicha ta'minlash maqsadga muvofiq:

Birinchi bosqich – tayyorgarlik bosqichi. Bu bosqich uchun vaqt ko'proq ajratiladi. An'anaviy darsdan ko'ra didaktik o'yin tashkil etish murakkabroq jarayondir. Bu bosqichda o'qituvchining asosiy vazifasi o'yin qoidasini ishlab chiqish, bolalarga ana shu qoidani o'rgatish, o'yinning maqsadi va vazifalarini tushuntirishdan iboratdir.

O'yinlarga tayyorgarlik bosqichida quyidagi masalalar hal etiladi:

1) o'yinning maqsadini belgilash, ya'ni o'yin orqali bolalar o'zlashtirishi lozim bo'lgan so'zlar va ko'nikmalar hajmi aniqlanadi;

2) quyidagi talablarga javob beradigan vaziyat yaratiladi;

a) o'yinning bolalarning tayyorgarlik darajasi, yosh xususiyatlari hamda o'quv ishlaridagi aniq muammolarga mos bo'lishi;

b) o'yin ko'rinishlarini aniq belgilash, ya'ni o'yin tarkibiga kiruvchi holatlarni ayrim qismlarga ajratish;

3) o'yin qoidasini ishlab chiqish, har bir ishtirokchiga alohida-alohida vazifalar belgilash. Tasodifiy holatlar sodir bo'lganda nimalar qilish kerakligi, o'yinning boshlanishi va tugatilishi, harakatlar soni ko'zda tutiladi;

4) o'yinning tafsilotini yozish. Bunda o'yinlar uchun boshqaruvchi va har bir ishtirokchining harakatlari tasvirlangan maxsus ko'rsatma tayyorlanadi.

Ikkinchi bosqich – o'yinni tashkil etish. Bunda, avvalo, o'rganilayotgan mavzuga oid o'yinning boshlanishi haqida bolalarga xabar qilish; o'yin tayyorlash va o'tkazish uchun boshqaruvchi tanlash, saylash ishlari amalga oshiriladi.

Uchinchi bosqich – o'yinni o'tkazish. O'yinni o'tkazish uslubi qat'iy belgilanmaydi. Bolalarga erkinlik beriladi va ularning o'yindagi ijodkorligi rag'batlantirib boriladi.

To'rtinchi bosqich – o'yin natijalarini tahlil qilish. O'yindagi hal qiluvchi mavqega ega bo'lgan bu bosqichda bolalarning o'yin jarayonida o'zlashtirgan bilimlari tartibga solinadi.

Undan tashqari quyidagi fikrlarni ham tahlil qilish mumkin. O'yinning cho'zilishi va mazmuni o'zgarishi bilan o'yinchogning roli va bolalarning unga nisbatan talabi ham o'zgarib boradi va x.k.

Maktabgacha yoshidagi bolalarda ijodiy o'yinning rivojlanib borishi. Uch yoshdagi bolalarning o'yinlari yangi tus oladi: masalan, bola mashina yasab uni boshqaradi. Kattalar undan sen kimsan? deb so'rsa, «Haydovchiman» deb javob beradi. Yoki qo'g'irchoqqa ovqat pishirayapti. «Sen kimsan?» degan savolga «Men oshpazman» deb javob beradi.

Bolalar o'z o'yinlarida sekin-asta murakkab bo'lmagan syujetli o'yinlarni o'ynay boshlaydilar. Bu nda asosan k undal ik turmushda takrorlanib turadigan voqealar aks etadi. Bolaga ovqat berishadi, uxlashga yotgizishadi, mashinada tortishadi. Yana ovqat berishadi va uxlatishadi. Yoki qo'g'irchoq kasal bo'lib qolsa, darrov uning qo'li, oyog'i bog'lanadi, yolg'ondakam dori beriladi.

Uchinchi yoshning oxiriga kelib bola rol tanlay boshlaydi. «Men oyisiman»,

«Men - vrachman» lekin bular birdaniga enaga, tarbiyachi, doktor bo'lib qolishi mumkin.

Bola to'rt yoshga o'tganda syujetli-rolli o'y inlar ancha rivojlana boshlaydi. O'yinlar mavzui har xil bo'lib, boyib boradi. Bu yoshdagi bolalar o'z o'yinlarida oila, MTMni , avtobusda, tramvayda kelayotgan kishini aks ettiradilar.

Tevarak-artofni kuzatish natijasida tasavvurlari kenayadi, bu ularning o'yin mazmuniga ta'sir etadi: bayramlar, magazin, transportning har xil turlarini aks ettira boshlaydilar. Ammo bu yoshda ular hayotdagi voqealar o'rtasidagi bog'liqliklarni hali tushunib etolmaydilar.

Bola besh yoshga qadam qo'yganda undagi kuzatuvchanlik taffakuri rivojlanganligi, bilim doirasi kengayganligi sababli o'yin mazmuni ham murakkablashib boradi. Xayolni rivojlanib borishi organida ertak va hikoyalar mazmuni bo'yicha murakkab bo'lmagan o'yinlarni o'ynashadi.

O'yin mazmuni bilan bir gatorla bolalarda hislar ham rivojlanib boradi. Kundalik hayotga nisbatan bolalarda hissiyot yugori bo'ladi. O'yin birinchidan, xursandchilik bilan hamoxang kechadi. Ikkinchidan, bolalar kattalarning hislarini o'z o'yinlarida aks ettiradilar.

Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy o'yin juda ham yaxshi rivojlanadi. Bu o'yinlarda bolalar o'zlari eshitgan, ko'rgan voqealar, hikoyalar, kitoblar va boshga manbalardan olgan bilim, malakalarini, hisxayajonlarini to'la qo'llay boshlaydilar. Bu yoshdagi bolalar o'yinlarida berilgan ta'lim-tarbiyaning natijasi yaqqol ko'rinib, sezilib turadi.

Bolalar kim bilan o'ynashi to'g'risida va o'yinning qanday borishi to'g'risida o'zaro kelishib oladilar. O'yinlar uzoqroq davom etadigan bo'lib boradi. Bitta o'yinni uzoq vaqt, hatto bir necha kun o'ynash mumkin, bunda har gal o'yinga yangililik kiritib boriladi.

Uzoq davom etadigan o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalar o'yinlarining yugori bosqichi hisoblanadi.

Bolalarda birgalikda ijod qilish qobiliyati rivojlanadi, o'rtoqlarining fikri bilan kelishadigan, fikriga quloq soladigan bo'lib boradi.

Bolalar jamoasining shakllanishi uzoq vaqtni talab etadigan murakkab ish. Bolalar o'rtasida murakkab munosabatlar yuzaga kela boshlaydi.

Har bir bolaning o'ziga xos xususiyati yaqqol namoyon bo'lib boradi. Bunda bolalar faol tashqilotchi. o'ziga ishonadigan va aksincha, tortinchoq, indamaslarga bo'linadi.

Faol bolalar har doim o'yinni o'z xoxishiga qarab tanlaydi, qiziqarliroq rolni talab etadi. Ular ba'zan o'yinni buzishadi, o'rtoqlarini xafa qilishadi, ammo tarbiyachining ta'siriga tez berilishadi. Ularini ijobiy xususiyatlari, sog'lom qiziqishlari bo'ladi, tarbiyachi mana shular asosida ularning ongi va hissigacha ta'sir etadi.

O'yin mavzusi o'zgarishi bilan o'yinda qatnashuvchilarning ham o'zaro munosabatlari o'zgarib boradi. Kichkina bolalarning har biri o'z xolicha o'ynasa, keyinchalik 2-3 qishi bo'lib o'ynay boshlaydi. O'rta maktabgacha yoshga kelganda o'ynovchilar soni ko'payib, o'rtoqlik munosabatlari tarkib to'pa boshlaydi, bunday munosabatlar o'yinga mavzu mazmun tanlashda, rollar va o'yinchoqlarni taqsimlashda yuzaga keladi.

O'yinning tuzilishi va mazmuni rivojlanib borishi bilan o'yinchoqning roli va unga talab ham o'zgarib boradi. Kichkina bolalar o'yinini ko'pincha o'yinchoq belgi laydi. Bitta o'yinchoq bir nechta vazifani bajarishi mumkin. O'rta va katta maktabgacha yoshdagi bolalarda o'yin to'g'risidagi fikr avval tug'iladi. Keyin o'ynay boshlaydi. O'yinchoq o'yin mazmuniga qarab tanlanadi.

Bolalarning asosiy tasvirlovchi vositalari o'zlarining harakatidir. Masalan, bola ikki oyog'ida sakrab quyunchaga taqlid qiladi.

Bolalarning ko'p harakatlari qurish, yasash bilan bog'liq bo'ladi, ular soatlab parovoz, paroxod, elektrovoz quradilar, ularni o'ziga o'xshatishga urinadilar. Ko'pincha qurish o'yinning boshlanishi bo'lib xizmat qiladi.

Taqlid vositasiga o'yinchoq ham kiradi. O'yinchoq bola harakatini to'ldiradi, o'ylagan obrazi va fikrini amalga oshirishga yordam beradi.

Kiyimlar va ularning qismlari ham bolaning olgan rolini yaxshiroq bajarishga va uni yanada aniqroq ijro etishga imkon tug'diradi. Bolalar o'yin jarayonida ba'zi bir narsalarni xoxlagan narsalari nomi bilan atab ham xuddi o'sha xoxlagan narsalarini faraz qilib juda yaxshi o'ynaydilar, masalan, taomni «konfet», qumni «shakar», stulni «mashina» deb atashlari mumkin.

So'z yordamida bolalar qanday o'yin o'ynashlarini kelishib oladilar. So'z yordamida biri-biri bilan muomalada bo'lib, o'z fikrlarini izhor etishadi. So'z har xil taassurotlarni ifodalash imkonini beradi. Bolalar bu hamma vositalardan ko'pincha bir vaqtda foydalanadilar

Aks etti ruvchi vosita qanchalik ko'p bo'lsa, o'yin mazmuni shunchalik bayroq bo'ladi hamda tevarak atrofidagi voqealardan taassurot shunchalik to'laroq aks ettiriladi.

O'yin mazmunining rivojlanib borishi bilan murakkab jarayon bo'lgan bolalar jamoasi ham shakllana boshlaydi. O'yin bolalarning mustaqil faoliyati bo'lgani uchun uning syujetini bolalar o'zlari o'ylab topishadi va o'zlari tashqil etishadi. O'yinda bolalar o'zlarining kichkina jamiyatning a'zosi deb hisoblashadi, o'zaro kelishi b harakat qilishga o'rganishadi.

Ijtimoiy tarbiya olayotgan sharoitda har bir bola o'ynayotgan bolalar jamoasiga kira olishi, u erda o'z o'rnini topa olishi va shu jamoada o'rnashib olishi lozim.

Tarbiyachi ilk yoshli bolalarda ularning narsalar bilan o'ynay olishi, diqqatini shunga to'play olish qobiliyatini tarkib toptiradi. Bu boshqa bolalar bilan yonmayon tinch o'ynay olish malakasini shakllanishiga yordam beradi. Bolalar birgalikda o'ynashga o'tganlarida bir-birlari bilan ma'lum munosabat o'rnatishlari lozim bo'ladi. Xudda mana shu munosabat jamoatchilikni shakllanti radi. Bunga tarbiyachi bolalarni kelishib o'ynashga o'rgatish orqali erishadi.

Sahnalashtirilgan o'yinlar ijodiy o'yni nlar sarasiga kiradi. Unga ijodiy o'yinning quyidagi asosiy: niyatning mavjudligi, roli va mavjud harakatlar, hayol qilingan vaziyatning va boshqa elementlarning uyg'unligi, bolalarning mustaqillik va o'z o'zini uyushtira olish jihatai xos. Sahnalashtirilgan o'yin badiiy asar asosida qo'riladi: o'yin syujeti, rolar, qahramonlarning xatti-harakatlari, ularning nutqi asar matniga ko'ra belgilanadi.

Sahnalashtirilgan o'yin bolalarning eshitgan asar yoki ertakdan olgan tasavvurlarini mustaqil ifodalash hamda mashq qilish imkonini beradi. Bu o'yinlar bo'lalarda iroda, intizom, o'z harakatlarini boshqalarning harakatiga muvofiq amalga oshirish kabi sifatarni tarbiyalashda samarali vosita hisoblanadi. Sahnalashtirish bolalarni qayta so'zlashga o'rgatish usullaridan biridir. Ba'zi bir bolalarda badiiy asaradan olingan parchani qayta so'zlab berishga hohish ham qiziqish ham bo'lmaydi, ammo unga o'yin usuli kiritilishi bilan bola asardagi rolga kirib, o'sha asar mazmunini juda yaxshi aytib berishga harakat qiladi.

Bunday o'yinda bola o'zini o'sha asardagi qahramon o'rnida his etib, uning sezgi, kechinmalari dunyosiga chuqurroq kirib boradi. Badiiy asarlarni qahramonlar tilida so'zlab berish boladagi xayolni rivojlantirishga yordam beradi va asar qahramonida mavjud bo'lgan ijobiy sifatarni egallashga intiladi. Sahnalashtirilgan o'yinda badiiy asarning g'oyaviy mazmunini bolalar tomonidan chuqurroq anglab olinadi.

Ertak yoki hikoyadagi mazmun bolalarga yaqin, ularning yoshi va qiziqishiga mos, tushunarli bo'lib, bola unga kirishib ketgan taqdirdagina asardagi obraz va harakatlar to'g'ri aks ettiriladi. Shuning uchun u yoki bu badiiy asar bo'yicha sahnalashtirilgan o'yin o'tkazishdan oldin tarbiyachi asarning mazmunini aks ettirishga yordam beradigan tayyorgarlik ishini o'tkazishi kerak.

Bu ish oldindan bir qator mashg'ulot va o'yinlar o'tkazish orqali amalga oshiriladi.

Didaktik o'yin ta'lim bilan bevosita bog'liq bo'lib, unga yordam beradi. Didaktik o'yin - bu maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh va imkoniyatlariga mos keladigan ta'lim berish metodidir.

Tajribali tarbiyachi bu o'yindan passiv bolalarni jamoaga aralashtirish, har xil rejarlar, vazifalarni qo'rqmasdan bajarishlari uchun foydalanadi.

Didaktik o'yinni amalga oshirishda har doim g'oyaviylik printsiplig asoslanish kerak. Didaktik o'yin tarbiyachining vazifa hamda maqsadlariga muvofiq kelishi lozim.

Didaktik o'yinlar bolalarni ng birgalikda o'ynab, o'z manfa atlarini jamoa manfa at lari bi lan uyg'unlashti ra olishi , bir-biriga ko 'maqlashish va o'rtog'ining muvaffaqiyatidan

xursand bo'lishi kabi yaxshi munosabatlarning tarkib topishiga yordam beradi. O'yinlar shaxsning sofdi llik, rostgo'ylik kabi ijobiy xislatlari shakllanishiga imkon beradi.

Didaktik o'yin bolalarning amaliy faoliyati hisoblanadi, chunki unda bolalar mashg'ulotlarda olgan bilimlaridan foydalanadilar. Shu nuqtai nazardan qaraganda, olgan bilimlaridan har xil usulda foydalanishlari uchun hayotiy sharoit yaratib beradi.

Bunday o'yinlarga kichik bolalar uchun «Rangiga qarab top», «Shakliga qarab top» kabi o'yinlarni misol tariqasida keltirish mumkin.

Katta guruh bolalari uchun «nimalar va qanday ishlarni bilishadi?», «Dehqonlar nimalarni etishtiradi?», «Kim ko'proq narsalarning nomini ayta oladi?» va boshqa o'yinlarni ko'rsatish mumkin.

Demak, didaktik o'yinlar bolalarning tevarak-atrof haqidagi bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi, o'z shaxsiy tajribalari va mashg'ulotlarda olgan bilimlarni amalda qo'llay olishga o'rganadi, ulardagi fikrlash qobiliyatlarini, ijodiy kuchlarni, sensor jarayonni rivojlantiradi, olgan bilimlarni tatiibga soladi. Didaktik o'yinlar ta'lim jarayonini yengilroq va qiziqarliroq qiladi. Bolalar yoshlariga mos, qiziqarli faoliyat orqali o'yinda amalga oshiriladigan aqliy tarbiya vazifasini juda oson va yaxshi o'zlashtiradilar. Didaktik o'yin bolalarni aqliy rivojlantirish maqsadida yaratiladi. Unda o'yin elementlari qancha ko'p bo'lsa, bolalarga u shuncha quvonch bag'ishlaydi. Didaktik o'yining muhim tomoni - uni o'tkazishdan ko'zda tutiladigan g'oyadir. O'yin g'oyasi bolalarda o'yinga qiziqish uyg'otadi, ko'pincha bu g'oya didaktik o'yinni boshlashga sababchi bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. Muhamedov G'.I. Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri: ehtiyoj, zarurat, natija. Xalq so'zi. xs.uz/uzkr/post/pedagogik-talim-innovatsion-klasteri-ehtiyozh-zarurat-natizha
2. Arakchaa P.K. Istoki ekologicheskogo vospitaniya Tekst. : ucheb.-metod, posobie / P. K. Arakchaa. Kizil : Tuv. kn. izd-vo, 2004. - 264 s.
3. Sterkina, R. B. Kachestvo doskolnogo obrazovaniya i osnovnye tendensii Tekst. / R. B. Sterkina // Doshkolnoe vospitanie. 1996. - №6.-S. 9-12.
4. Sterkina, R. B. Rekomendatsii po organizatsii raboty doskolnykh uchrejdeniy Tekst. / R. B. Sterkina, O. Knyazeva // Doshkolnoe vospitanie. 1992. - № 2. - S. 46-51.

РЕЗЮМЕ

Maqolada maktabgacha ta'lim tizimiga yangicha yondashuv asosida noan'anaviy darslarni tashkil etishning mazmun-mohiyati, bog'cha yoshidagi bolalarga ingliz tilini o'rgatishda yangi texnologiyalardan foydalanishning o'rni va ahamiyati bayon qilingan. Dars jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish, uning bolalar tomonidan mavzularni samarali o'zlashtirilishiga ta'siri asoslangan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье на основе нового подхода к системе дошкольного образования изложены место и значение современных технологий в образовании, суть организации нестандартных занятий. Также в ней обосновано влияние дидактических игр в процессе занятий на эффективность усвоения изучаемого материала обучающимися.

SUMMARY

There are discussed the place and value of new technologies in education, an essence of the organization of non-standard lessons on the basis of the modern approach to an education system. The influences of didactic games in the case studies efficiency of training material by children adaptation is provided.